

Personalets rolle i de eldste barns utelek i barnehagen

Hvilke tanker har barn og personalet på ei storbarnsavdeling om personalets involvering i uteleken?

Silje Naalsund

(Kandidatnummer: 620)

Bacheloroppgave
BNBAC3900

Trondheim, april 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	2
1.2 Presisering av problemstillingen	3
1.3 Oppgavens struktur og innhold	3
2.0 Teori	4
2.1 Voksenrollen i barnehagen	4
2.1.1 De ulike rollene uteleken.....	4
2.1.2 Voksenrollen og flyt.....	6
2.2 Det fysiske miljøet i barnehagen	8
3.0 Metode	9
3.1 Kvalitativ metode og intervju.....	9
3.2 Adgang til feltet.....	10
3.3 Forskningsdeltakere.....	11
3.4 Gjennomføring av intervju	12
3.5 Analysearbeid.....	13
3.6 Metodekritikk	13
3.7 Etske retningslinjer.....	15
5.0 Drøfting av datamaterialet	16
5.1 Personalets praktiske roller i de eldste barns utelek i barnehagen.....	16
5.1.1 Veilederen	16
5.1.2 Tilrettelegging	17
5.1.3 Tilstedeværelse og observasjon.....	18
5.2 Barneperspektivet på personalets rolle i uteleken	19
5.2.1 Medlekende, observerende og lekeleder	19
5.3 Det fysiske miljøets betydning ute i barnehagen.....	21
6. Avslutning	23
7. Referanseliste	25
8.0 Vedlegg:	27
8.1: Vedlegg 1: Intervjuguide.....	27
8.2 Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskjema	29

1.0 Innledning

Gjennom mine tre år på Dronning Mauds Minne Høyskole har jeg sett ulike tilnærminger på hvordan de voksne er ute sammen med barna, og hvordan voksne tilrettelegger for utelek. I utetiden kan det virke som at personalet tror at utetiden kun handler om frilek. Mens noen i personalet velger å trekke seg unna, er det noen som deltar i barns utelek. På bakgrunn av dette har jeg blitt opptatt av voksenrollen og ser bevisstheten med personalets betydning i uteleken. Barnehagens personale bør være til stede på barnas premisser og være synlige i barnehagens utemiljø.

På bakgrunn av dette ønsker jeg å trekke inn et direkte sitat fra kronikken *Lek er ikke bare for barn*. Kurylowicz (2019) skriver følgende:

Leken skal og bør ha en sentral plass i barnehagehverdagen. For at det skal skje trengs det voksne som gir gode vilkår for lek, samtidig som de aktivt går inn i leken og deltar på lik linje sammen med barna. Kurylowicz, 2019.

Grunnen til at jeg har valgt dette temaet er fordi utetiden er en viktig del av barnehagehverdagen. Dette gjenspeiles både i Kurylowicz (2019) og Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2017), heretter omtalt som Rammeplanen (2017) sitt utsagn om lekens egenverdi. Der det står følgende: «Leken skal ha en sentral plass i barnehagen og at lekens egenverdi skal anerkjennes» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20). Kurylowicz (2019) skriver at lek ikke bare er for barn, og at vi som jobber i barnehagen har en gylden mulighet til å være en aktiv deltaker i barns allsidige utvikling. Her ønsker jeg også å trekke inn Rammeplanen (2017) som fremhever at «personalet skal være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barns lek», samt «observere, analysere, støtte, delta i og berike på barnas premisser» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20-21). Ut ifra disse faglige uttalelsene ser man hvor viktig det er med personalets innblanding og at de voksne er med i uteleken. Barna trenger aktive voksne som klarer å balansere mellom å være observerende og til stede i uteleken.

Ved hjelp av uteleken får barna være i bevegelse, ta i bruk kroppslige uttrykk og være sammen med andre barn og voksne. På denne måten kan de utvikle seg både motorisk og sosialt. Dette legger et godt grunnlag for barnets livsmestring og helse (Fasting, 2017, s.19). I løpet av de tre årene på Dronning Mauds Minne Høyskole har jeg fått mer erfaringer og kunnskap om dette temaet. På bakgrunn av dette har jeg intervjuet hvordan personalet i barnehagen jobber med involvering i uteleken, og hva de mener er viktig. For å få flere

perspektiver har jeg gjennomført tre intervju med barn der jeg har spurt hvordan de opplever personalet i uteleken. Jeg valgte denne metoden for å få fram barnets stemme og ikke bare barnehagens personale, da det er barna som har mest kunnskap om hvordan det oppleves å være i barnehagen.

På bakgrunn av dette så har jeg valgt følgende problemstilling:

Hvilke tanker har barn og personalet på ei storbarnsavdeling om personalets involvering i uteleken?

1.2 Presisering av problemstillingen

Valg av problemstilling har jeg gjort ut ifra egne interesser og nysgjerrighet på bakgrunn av tidligere observasjoner i praksisperioder. Jeg vil undersøke personalets rolle i uteleken, og hvordan de opplever seg selv, men også barnas tanker rundt dette temaet. Jeg tenkte i utgangspunktet å ha med begrepet *meninger* i problemstillingen, etter å ha påbegynt analysearbeidet innså jeg at *tanker* vil være mer presentabel for datamaterialet mitt. Barns tanker vil være preget av det de tenker i øyeblikket og trenger ikke nødvendigvis presentere meningen de har om tema. Personalet kan også endre meninger, men vil ha en mye mer bevisst tilnærming til tema fordi de kanskje har diskutert det faglig med kollega.

1.3 Oppgavens struktur og innhold

Denne bacheloroppgaven har jeg delt opp i flere deler, dette for å få en god struktur på oppgaven min. Jeg starter med innledningen i første kapittel, hvor begrunnelsen for valg av tema og problemstilling forklares. Deretter kommer teoridelen hvor jeg redegjør for teori som er relevant for å besvare problemstillingen min. Videre i kapittel tre kommer en metodedel, der jeg har begrunnet valg av metode, og jeg vil beskrive min innsamlingsstrategi. I kapittel fire har jeg presentert datamaterialet og drøftet det opp mot teori. Til slutt i oppgaven kommer en avsluttende kommentar hvor jeg også legger frem hvordan jeg ville sett videre på dette dersom jeg skulle forske mer på temaet.

2.0 Teori

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for teori og begreper som er relevant for oppgavens tema og problemstilling: *Hvilke tanker har barn og personalet på ei storbarnsavdeling om personalets involvering i uteleken?* Jeg skal først ta for meg begrepet voksenrollen. Deretter skal jeg gjøre rede for de ulike rollene i uteleken, voksenrollen og flyt. Jeg avslutter med å utdype rundt det fysiske miljøet i barnehagen.

2.1 Voksenrollen i barnehagen

Voksenrollen:

Den ideelle pedagogen, eller rettere sagt den ideelle personalgruppen, er ifølge Noren- Björn den som skaper nære, trygge relasjoner til barna ikke bare når det gjelder omsorg, men også mer av pedagogisk art. Det vil si voksne som er gode rollemodeller, som er i stand til å planlegge og sette i gang aktivitet og vise engasjement og interesse for barnas lek. Storli, 2018, s.360.

Det Storli (2018) skriver om ovenfor, handler om voksenrollen, og det legges vekt på at de voksne skal være gode rollemodeller. Dette ved å bygge nære relasjoner og vise omsorg samt være engasjerte og interesse i barns lek (Storli, 2018, s.360). Som jeg nevnte innledningsvis så skal personalet være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barns lek, samt observere, analysere, støtte, delta i og berike på barnas premisser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20-21). Både Storli (2018) og rammeplanen (2017) legger føringer for voksenrollen i barnehagen, og dette er derfor relevant for min oppgave, som handler om ulike roller som personalet har i utetiden. Hagen og Rystad (2014) belyser at i løpet av en dag i barnehagen skal personalet fylle mange roller. Derfor er det viktig at barnehagen legger vekt på hvilke roller den forventer de ansatte skal konsentrere seg om i utetiden, som generelt er mer preget av barns initiativ og fri lek (Hagen & Rystad, 2014, s.38). Dermed er det sentralt å definere disse rollene.

2.1.1 De ulike rollene uteleken

Utetiden er like viktig som innetiden og det forventes positive holdninger til barnehagens virksomhet ute. Der personalet må vise en var, interessert og anerkjennende holdning. Dette er med på å avgjøre om barnehagen får et sosialt klima der barna opplever å bli sett og forstått der barn får deltatt (Thorbergesen, 2012, s.36). Barn skal oppfatte personalet som tydelige rollemodeller og må derfor vise seg i ulike roller. Thorbergesen (2012) formulerer ulike roller

for personalet i utetiden. Rollene er blant annet inspirerende lekepartner, stimulerende medskaper, engasjert samtalepartner, aktiv kultur formidler, praktisk arbeid, nysgjerrig prosjektleder og oppmerksom observatør (Thorbergesen, 2012, s. 36-43).

Thorbergesen (2012) er ikke alene om å beskrive ulike roller som personalet kan ha i uteleken. Her beskriver også Öhman (2012) følgende roller som observatør, rekvisitør, medlekende og lekleder (Öhman, 2012, s.244- 245). Det er viktig å kunne veksle mellom de enkelte rollene ut ifra hva den aktuelle lekesituasjonen, som å kunne å gå inn i dem. Personalet skal balansere på den skjøre grensen mellom å bekrefte og si ja og bringe uro og forstyrre (Öhman, 2012, s.244). (Johnson, Christie og Wardle (2005) referert i (Öhman, 2012) beskriver fire ulike posisjoner eller roller som personalet kan velge, og de mener at det er like viktig å kunne veksle mellom de enkelte rollene ut ifra hva den aktuelle leksituasjonen krever. Disse fire rollene er observatør, rekvisitør, medlekende, lekeleder. Både en observatør og rekvisitør er ikke aktiv deltakende, men begge er mer aktiv støttende (Öhman, 2012, s.244 og 255).

Barn liker at de voksne er et villig og positivt publikum, derfor kan det å plassere seg i nærheten være med på å støtte og bekrefte barns lek. Når personalet er en observatør, ser de på barns samspill og får informasjon om barnas utvikling. Da de går inn i rollen som rekvisitør er personalet der for å hjelpe barna, og er med på å forbedre leken, der hen arrangerer ulike leksituasjoner eller gi dem råd om hvordan de kan utvide eller fordype leken med materiale. Som medlekende er personalet aktiv i barns lek, og da kan de lære barna om regler, tolke barnas signaler, gå inn i en rolle og forhandle (Öhman2012, s.244- 245).

Teoretikeren Lev Vygotsky så på leken som en sosial prosess, der han mener at personalet skal engasjere seg aktivt i barns lek på en lydhør og smidig måte. Dette fordi der er fordeler med å støtte og utfordre barn i lek. Ved at personalet tar posisjon som lekleder er man med en gang aktiv i leken der hen tar bevisste grep for å berike og forlenge leken (Öhman, 2012, s.245).

Både Fasting (2017) og Olaussen (2014) skriver en del om hvordan personalets skal være i utetiden. Her nevner blant annet Fasting (2017) at personalet skal legge merke til, anerkjenne og følge opp barnas perspektiver og handlinger. Uterommet er stort for noen barn, derfor er det noen barn som trenger litt veiledning for å finne vennene sine (Fasting, 2017, s.57). Derfor er det viktig med tilstedeværende voksne. Fasting skriver videre hvordan man velger å involvere seg vil variere blant annet mellom å observere på avstand til at man noen ganger initierer eller inspirer barna. Det å observere barna, og ta tak i situasjoner som oppstår i leken

og de kan snakke om leken når de kommer inn i den (Fasting, 2017, s.57). Her skriver Olaussen (2014) videre at det krever at pedagogen beveger seg mellom ulike posisjoneringer i et raskt tempo, der man både er til stede i øyeblikket, men at personalet samtidig har en oversikt og overblikk der de tar ansvar. Der personalet både planlegger og forutser med å være impulsiv og modig. Leken må blomstre og skjermens derfor er det viktig å blande seg inn og bryte om det er nødvendig (Olaussen, 2014, s.217- 218).

2.1.2 Voksenrollen og flyt

Den ungarske psykologiprofessoren Mihaly Csikszentmihalyi har utviklet begrepet flyt. Han sammenligner flyt med barns lek, og barn søker aktivt denne tilstanden. Dermed er flyt en sentral teori når det kommer til de ulike rollene de voksne har i uteleken. For de voksne kan hjelpe barn med å oppnå flytsonen eller sørge for at barna bli i en eksisterende flyt (Öhman, 2012, s.163). Når barn er i flytsonen trer de inn i egen verden som gir dem opplevelse av hengivelse og lykke. Fordi barnet er utenfor tid og rom, og lar seg flyte av gårde uten en tanke for noe annet enn leken. Barnet vil alltid være i søken etter denne tilstanden fordi opplevelsen av glede, fryd og spenning motiverer de til stadig å søke tilbake denne gode følelsen. Flyt opplevelsen er mer enn bare å mestre fysiske utfordringer, den kan også oppleves sammen med venner, når de diskuterer, utveksler argumenter eller det å bli lyttet til (Kibsgaard, 2018, s.354).

Dermed har personalet et dilemma mellom å ivareta alles ønske om å delta i lek og å respektere at barn trenger å leke i fred uten å bli forstyrret av andre. For deltakelse i lek gir barna muligheter til god selvfølelse (Kibsgaard, 2018, s.358- 359). Derfor skal man ikke tvinge barn til å leke, for barn leker hvis de foretrekker det og vil gjøre det. På bakgrunn av dette kan ikke voksne planlegge hva barna skal leke med. Det de voksne heller kan gjøre er å legge planer for hva barna skal kunne leke med, være støttespillere og støtte barnas planer. Personalets oppgaver er å gi gode miljøer, tilpasse og lage regler der de passer på sikkerheten slik at barna kan leke gunstig slik som de selv ønsker det (Öhman, 2012, s.26).

I rammeplanen (2017) står det at «personalet skal organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20). Rammeplanen (2017) skriver videre at «barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.19).

Det som kan være med å påvirke på hvordan barnet ser på seg selv senere i livet er voksnes væremåter i samspill med barn. Derfor har barnehagen utfordring med å legge til rette for trygghet og tillit hvis barn ikke deltar i lek og ikke våger spranget fra virkelighet og inn i lekens verden. Fordi det er noen barn som ikke har forstått hvordan de skal gå inn i leken, eller har fått erfaring med å bli avvist av andre barn. Dette kan være fordi barna mangler samspillferdigheter og lekerfaringer. Deltakelse i lek sammen med voksne vil være en viktig begynnelse for å bygge opp både lekerfaring og samspillkompetanse (Kibsgaard, 2018, s.363). Her skriver også Olaussen (2014) at det er viktig at personalet klarer å finne gode arenaer for samspill i barnehagen, der de gjør seg tilgjengelig for barna på flere plan og ikke bare opptrer som tilretteleggere og kontrollerer av leken (Olaussen, 2014, s.212).

Kibsgaard (2018) skriver at personalets oppgave er å sørge for at barna føler seg trygge der de kan utfolde seg i uteleken. Derfor danner de voksne et bakteppe for barns lek der de er til stede fysiske og psykiske. Dette menes med det at barna er i full stand til å leke selv så lenge de voksne er oppmerksomt til stede (Kibsgaard, 2018, s.361).

Pellegrini og Granda i (Öhman, 2012) er en av forskerne som mener at lærere forstyrrer barns naturlige lekeprosess gjennom å gripe inn i den. Når barn leker godt og konsentrert mener de at personalet skal la de få leke i fred. Men at personalet bør heller fungere som et slags følelsesmessig anker som igjennom sitt nærvær forsikrer barna om at de er trygge. Der de viser gjennom sin ikke-verbale kommunikasjon oppmuntrer barna til å utforske sin sammenheng. For en positiv lærers innblanding i barns lek er med på å bidra til at leken blir mer varig og mer fordypet. Dette fører til at samspillet mellom barna øker, og dermed blir leken mer sosialt avansert, og leken får en høyere grad av kognitiv aktivitet. Samtalene mellom barnehagelærere og barn blir lengre. Barn liker når personalet er et positivt og villig publikum (Öhman, 2012, s.244).

Lek i pedagogisk virksomhet handler om at de voksne tar barns lek på alvor. Dette innebærer at barnehagelærere må ha en grundig kjennskap til barns lek og respekt for leken som «barnets verden». Hvis de voksne selv skal gå inn i og delta i barns lek, vil de være avhengig av pedagogens grunnsyn, og ikke minst vil deres grunnleggende oppfatning av barn og lek innvirke på hvordan de vil gå inn i leken. Her kan følgende spørsmål stilles: Vil pedagogen greie å gå inn i leken på barnas premisser, og uten å dominere aktiviteten? En dominans her kan medføre at barna blir fratatt leken av pedagogen. Det er en rekke fordeler forbundet med at voksne går inn i leken sammen med barna når dette kreves. Men dette skal skje med forsiktighet og respekt, og på barnas premisser (Lillemyr, 2011, s.216).

Det er tre faktorer som påvirker enkeltes barns læring. Det er de voksne, de andre barna og de materielle omgivelsene. Dette innebærer hvordan barna blir møtt, hvilke samtaler, leker og aktiviteter de deltar i. Disse faktorene er med på å avgjøre hvilke erfaringer og kunnskaper barnet konstruerer. Derfor har miljøet en stor betydning og kan både være med å fremme eller hemme barnas evner og muligheter (Thorbergson, 2012, s.29).

2.2 Det fysiske miljøet i barnehagen

I rammeplanen (2017) står det at «leken skal være en arena for barns utvikling og læring, og for sosiale og språklige samhandlinger» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20). Barna leker fordi de synes det er morsomt, og lek skal ha en sentral plass i barnehagen. Som jeg nevnte i innledningen så innebærer uteleken både bevegelse, kroppslige uttrykk, frisk luft, kommunikasjon og det å være sammen med andre barn og voksne. Det er igjennom uteleken barna kan legge et godt grunnlag for utvikling, livsmestring og helse (Fasting, 2017, s.19). Derfor trenger barn steder for deres utvikling og lek. Aktivitet og bevegelse har betydning for forståelse av stedets identitet. Relph (1976) i (Fasting, 2017) mener at identiteten til steder avgjøres av tre komponenter: Disse er hvordan stedet er fysisk, den andre er aktiviteten som skjer her og den siste er meningen stedet har for deg (Fasting, 2017, s.75).

Barn trenger egne steder i tillegg til de som blir laget til dem av voksne. Rasmussen (2004) i (Fasting, 2017) sier at det er forskjell på «places for children» og «children places». Steder for barn er steder som er laget for barn av voksne, mens barns steder er steder barn har utviklet. Eksempler på «children places» er for eksempel noe de voksne har laget, men barna har videreutviklet det (Fasting, 2017, s.79).

Forskning viser at utformingen av barnehagens betydning er med på barns utvikling. Alle barn skal få gode muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, derfor må det fysiske miljøet være utformet slik at barn i ulike aldre og ulikt ferdighetsnivå kan bruke de samme arealene (Storli, s.351). Gibsons teori om affordances blir ofte benyttet for å forstå samspillet mellom det fysiske miljøet og barns lek. Affordances beskriver de funksjonene et element i landskapet har å tilby, dette kan forklares på denne måten: Hvis et barn leker i skogen, er det ikke sikkert at barnet bare tenker på trærne som er der, men heller tenker på hva som kan gjøres inni skogen og hva som opptar barnet. Storli (2018) sier at dette vil si at barnets persepsjon av omgivelsene er handlingsorienterte (Storli, 2018, s.350).

3.0 Metode

I dette kapittelet vil jeg beskrive hvilken metode jeg har valgt, og begrunnelsen for dette valget. Deretter vil jeg forklare valg av forskningsdeltakere, adgang til feltet og metode for analyse. Til slutt i metodekapittelet vil jeg skrive om hvordan jeg har forholdt meg til de etiske retningslinjene under datainnsamlingen min.

Når man tar i bruk en metode, vil man følge en bestemt vei mot målet. Dette handler om hvordan vi ønsker å gå frem for å få den informasjonen vi ønsker om den sosiale virkeligheten og hvordan informasjonen analyseres. Dette forteller oss noe om prosesser og forhold. Som vil si at man samler inn, analyserer og tolker data, som er en del av en empirisk forskning (Johannessen, Tuft og Christoffersen, 2016, s.25). Det er først og fremst problemstillingen som styrer hvilken metode som passer til oppgaven, men valg av metode kan medvirke valg av tema og problemstilling (Bergsland & Jæger, 2014, s.66).

Det er to hovedtyper som er mest vanlig å ta i bruk i bacheloroppgaver. Begge to er basert på en ulik forskningslogikk, som vil si at det har konsekvenser for forskningsprosessen og på hvordan resultatet av forskningen vurderes. Disse to hovedtypene er kvalitativ og kvantitativ metode. Kvalitative metoder går mer i dybden og vektlegger betydning av meninger, mens kvantitative metoder vektlegger utbredelse og antall (Bergsland & Jæger, 2014, s.66).

3.1 Kvalitativ metode og intervju

I denne bacheloroppgaven har jeg valgt å ta for meg kvalitativ metode, som baserer seg på et vidt spekter av innsamlingsmetoder. Jeg har valgt å ta for meg intervju som metode i min forskning. Når man er i forskningsfeltet går man inn med en bakgrunn og en teoretisk forståelse, som har betydning for den utvelginga man gjør (Bergsland & Jæger, 2014, s.67). Ifølge Dalland (2017) handler kvalitativ metode om å fange opp opplevelser og meninger som ikke kan måles eller tallfestes. Kvalitativ metode bidrar til at man får en bedre forståelse av samfunnet vi lever i, og hvordan grupper og enkeltpersoner handler og samhandler (Dalland, 2017, s.112). Bergsland og Jæger (2014) belyser at kvalitativ metode er preget av induktive tilnærminger, der man trekker slutninger fra empiri til teorien (Bergsland & Jæger, 2014, s.66).

Begrunnelsen for valg av kvalitativ metode ligger i ønsket mitt om å gå i dybden på temaet utelek. Jeg ønsket å undersøke hvilke tanker barn og voksne på en storbarnsavdeling har.

Askland (2011) beskriver intervju som en målrettet kvalitativ metode der forskeren får vite noe om hvordan mennesker ser på en bestemt sak, opplevelse eller erfaring (Askland, 2011, s.212). Intervju handler også om å innhente beskrivelser ut ifra forskningsdeltakernes livsverden, for så å beskrive og tolke det som blir fortalt (Løkken & Søbstad, 2013, s.104). I min undersøkelse ble intervju hensiktsmessig å bruke da jeg fikk tatt i bruk barnas og personalets tanker for å belyse problemstillingen min.

3.2 Adgang til feltet

For å få adgang til feltet tok jeg tidlig kontakt med en aktuell barnehage, og de svarte med en gang at de gjerne ville være med på prosjektet. Siden dette er en barnehage jeg kjenner godt til, og vet personalet har kunnskap om det aktuelle temaet er dette en strategisk utvelgelse (Tjora, 2017, s.130). Selv om man kjenner til barnehagen godt er det like viktig å utvise redelighet og respekt for dem (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Derfor fikk mine forskningsdeltakere utsendt et informasjon- og samtykkeskjema på forhånd som inneholdt blant annet informasjon om oppgaven, tema og problemstilling, hvilke rettigheter de har som forskningsdeltakere til prosjektet, og at de kan trekke seg når som helst. Alle som deltar i et intervju har krav på anonymitet, og de skal gjøres oppmerksom på at den som intervjuer har taushetsplikt hele tiden under prosjektet (Dalland, 2017, s.77).

Jeg valgte å gjennomføre et strukturert intervju, dette er den vanligste formen for intervju innenfor kvalitativ metode (Løkken & Søbstad, 2013 s.108). Jeg lagde en intervjuguide (se vedlegg 1. s.27-28) og utformet spørsmål på forhånd. Denne delte jeg opp i fire hovedspørsmål, med oppfølgingsspørsmål under hvert hovedspørsmål (Thagaard, 2018, s.90). Grunnen til at jeg tok i bruk oppfølgingsspørsmål til mine forskningsdeltakere er for å gi de muligheten til å uttrykke seg mer konkret om spesifikke erfaringer (Thagaard, 2018, s.95). Fordelen med å ha et strukturert opplegg er at svarene til forskningsdeltakerne er sammenlignbare, siden de har kommentert på de samme spørsmålene (Thagaard, 2018, s.91).

Intervjuguiden ledet meg gjennom intervjuet og hjalp meg til å huske de temaene som skulle tas opp (Dalland, 2017, s.78). Spørsmålene i intervjuguiden er rettet mot at forskningsdeltakeren presenterer erfaringer og synspunkter på de sentrale temaene i prosjektet. Når man utarbeider en intervjuguide forbereder man seg faglig og mentalt til å

møte forskningsdeltakere. Ved å forberede seg er det lettere å få den dataen som er relevant for den valgte problemstillingen (Dalland, 2017, s.74).

Det er viktig at det er interessant for både forskningsdeltakere og forskeren, dette er med på å gi kvalitet til intervjuet. Jeg formulerte spørsmålene annerledes til barna for at de skulle forstå hva de ble spurt om og for å tilpasse barnets emosjonelle og sosiale modenhet. Derfor var det en fordel at jeg kjente barnegruppen som ble intervjuet og visste hva som kan være forståelig for barna (Eide & Winger, 2003, s.78).

3.3 Forskningsdeltakere

Jeg har valgt å intervju seks forskningsdeltakere, tre barn og tre voksne, der alle er fra samme barnehage og tilhører samme avdeling. Forskningsdeltakerne på avdelingen har ulik erfaring og alder. Dette kan ha betydning for hvilke tanker og meninger de har om deres rolle i uteleken.

Jeg vil nå gi en kort beskrivelse av mine seks forskningsdeltakere, og har tildelt alle fiktive navn. Under har jeg laget en tabell som viser fiktive navn, stilling og erfaring på personalet til barnegruppen. Jeg har valgt disse fordi jeg fikk et inntrykk av at de er engasjerte i jobben sin, og at de er reflekterte og tilbringer mye tid ute sammen med femåringene.

Fiktive navn	Stilling	Erfaring
Maria	Barne og ungdomsarbeider	30 år
Laila	Pedagogisk leder	20 år
Ingeborg	Barne og ungdomsarbeider	2 år

Jeg har også laget en tabell som viser barnas fiktive navn og alder. Jeg har valgt å intervju tre femåringer. Dette har jeg gjort på bakgrunn av barnas sosiale og emosjonelle modenhet. Ved å ha barn som forskningsdeltakere kommer man nærmest mulig kilden. Jeg ser på barn som viktige personer som er i stand til å gi uttrykk for tankene sine, og som jeg mener er verdt å lytte til (Eide & Winger, 2003, s.65).

Fiktive navn	Alder
Veronika	5 år og 10 måneder
Amanda	5 år og 6 måneder
Lise	5 år og 7 måneder

3.4 Gjennomføring av intervju

Forholdene rundt et intervju kan være med å påvirke samtalen, derfor valgte jeg å spørre mine forskningsdeltakere hvor de ønsket å gjennomføre intervjuet (Dalland, 2017, s.81). Personalet ønsket å gjennomføre det på møterommet, for å unngå forstyrrelser (Johannessen, et al., 2016, s.159). Barna derimot ønsket å gjennomføre det på «spes.ped rommet».

Jeg valgte å intervju alle forskningsdeltakerne individuelt. Dette gjorde jeg fordi jeg ville høre hver enkelt sine tanker og meninger. En annen fordel med dette er at deltakerne ikke blir påvirket av hverandre sine svar. Svarene blir individuelle og kun deres egen mening. Til personalet presenterte jeg først problemstillingen min, og deretter stilte jeg dem spørsmål om hvilken utdanning, stilling, arbeidserfaring og type barnehage de har jobbet i. Mine forskningsdeltakere var positive til at jeg skulle intervju dem. Jeg opplevde at barna var kompetente og uttrykte at de likte å snakke. Etter hvert intervju sammen med barna avsluttet jeg intervjuet med å takke og rose barnet, dette for å bekrefte at de har gjort en god innsats. Eide og Winger (2003) skriver at ved å gi tilbakemelding til hvert enkelt barn er dette med på å styrke barnets selvbilde (Eide & Winger, 2003, s.65).

Når jeg intervjuet barna, ville jeg trygge dem ved å la de få tegne under intervjuet. De fikk utdelt hvert sitt ark og blyanter. Løkken og Søbstad (2013) skriver at hjelpemidler i barneintervjuer kan blant annet redusere angst, spenning og øke svarbøyeligheten. Samtidig, kan hjelpemidler være en forstyrrelse hos barna (Løkken & Søbstad, 2013, s.117). Gjennom disse intervjuene sammen med barna følte jeg at hjelpemidlene hjalp til og at det ble en naturlig samtale.

Underveis i intervjuene oppdaget jeg at det var noen spørsmål barna synes det var ekstra utfordrende å svare på. Jeg omformulerte derfor enkelte spørsmål ved noen tilfeller. Jeg valgte å notere underveis i intervjuene, og ikke ta i bruk lydopptak. Etter hver samtale transkriberte jeg intervjuet, dette fordi hukommelsen vår er best etter en samtale og for å få ned alt som ble sagt (Johannessen et al., 2016, s.156). Intervjuene med de voksne varte i ca. 20 minutter per. voksen, og 10 minutter per. barn.

Noe jeg ser i etterkant som jeg burde ha gjort annerledes, er å sende ut intervjuguiden til mine forskningsdeltakere på forhånd. Dette gjør at de har mulighet til å forberede seg på forhånd. Likevel føler jeg at de ga meg gode nok svar. Dette kan være på grunn av hvordan jeg var som intervjuer. Jeg var bevisst på å være en aktiv lytter, der jeg fulgte med kroppsspråk og

mimikk. Dalland (2017) skriver at ofte kan viktig informasjon komme nettopp fordi et menneske lytter og viser interesse (Dalland, 2017, s.74).

3.5 Analysearbeid

I kvalitative undersøkelser starter man å analysere allerede i feltet, da det man skriver ned blir utgangspunktet for analysen. Analysearbeid handler om å lete i datamaterialet etter svar som man kan bruke for å finne svar på problemstillingen. Som i denne bacheloroppgaven er: *Hvilke tanker har barn og personalet på ei storbarnsavdeling om personalets involvering i uteleken?* Dette er en prosess der man må bevege seg fram og tilbake mellom ulike faser (Johannessen, Rafoss & Rasmussen, 2018, s.282). Når jeg arbeidet med datamaterialet forsøkte jeg å bli kjent med datamaterialet også reduserte jeg slik at det som ikke var relevant for problemstillingen ble fjernet. Etter jeg ble ferdig med det skrev jeg det ut og markerte poeng som jeg mente var relevante for problemstillingen. Jeg kategoriserte ting inn i ulike tema. Jeg forsøkte deretter å beskrive mine resultat som jeg har presentert i kapitlene som omhandler teori og drøfting av datamateriale. Når man holder på med analyse og - tolkningsarbeid er det en stor utfordring å skille mellom forskningsdeltakernes utsagn, tolkninger og egne tolkninger av disse i teksten (Bergsland & Jæger, 2014, s.82).

I denne analysen har jeg valgt å ta i bruk en tematisk analyse. Den tematiske analysens fire faser er forberedelse, koding og kategorisering og presentasjon av funn (Johannessen et al., 2018, s.282). Gjennom forberedelsen skaffet jeg meg en oversikt over materialet ved hjelp av kodingen. Ved å markere relevante poeng kodet jeg og etter dette kom jeg frem til noen overordnende kategorier (Johannessen et al., 2018, s.282). Etter at jeg kodet, kom jeg frem til tre hovedkategorier: personalets praktiske roller i de eldste barns utelek i barnehagen, barneperspektivet på personalets roller i uteleken, og det fysiske miljøets betydning ute i barnehagen. Den ene hovedkategorien personalets praktiske roller i de eldste barns utelek i barnehagen er delt inn i tre underkategorier: veilederen, tilrettelegging, tilstedeværende og observasjon. Under hovedkategorien barneperspektivet på personalets rolle i uteleken, er det en underkategori: medlekende, observerende og lekeleder.

3.6 Metodekritikk

Den kvalitative metoden med intervju fungerte bra med tanke på at forskningsdeltakerne ga meg relevante svar på problemstillingen som er knyttet opp mot personalets roller i barns utelek. Jeg ser at det er viktig å være kritisk og reflektere over metoden og innsamlingsstrategier når man holder på med en forskning, for ingen metode er feilfri.

Innenfor kvalitativ forskning er det tre sentrale begrep som brukes om evaluering av det metodiske arbeidet: *reliabilitet*, *validitet* og *generalisering*. I kvalitative studier kan *reliabilitet* knyttes til spørsmål om troverdighet, altså om forskningen utføres på en tillitsvekkende måte, hvor pålitelig datamaterialet er, hvordan det samles inn, og hvordan det bearbeides, analyseres og tolkes (Bergsland & Jæger, 2014, s.80).

Det er en del faktorer som har vært med på å svekke min *reliabilitet* i dette prosjektet, blant annet at jeg ikke har tatt i bruk lydopptak under intervjuet. Her kan det være vanskelig å fange opp eksakt det dem sier. En annen faktor er at i et intervju ligger det en mulig feilkilde allerede i kommunikasjonsprosessen, dette er for eksempel når man stiller sine forskningsdeltakere spørsmål (Dalland, 2017, s.60). Det at jeg kjenner til mine forskningsdeltakere fra før kan også være med på å svekke reliabiliteten, fordi jeg kan være med å påvirke deres svar og hvordan jeg tolker svarene deres.

«*Validitet* handler om hvor godt eller relevant dataene representerer fenomenet som skal undersøkes, og i hvilken grad resultatene er gyldige for det utvalget og det fenomenet som er undersøkt» (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Spørsmålene må hele tiden ses på bakgrunn av problemstillingen og godt utvalgte forskningsdeltakere hjelper lite dersom spørsmålene til dem ikke bidrar til å belyse problemstillingen (Dalland, 2017, s.60). Derfor har jeg utformet intervjuguide til intervjuene med utgangspunkt i at spørsmålene skulle gi svar på problemstillingen min, og valgt meg ut forskningsdeltakere som kan en del om dette temaet. Barnehagen og feltet jeg skulle undersøke hadde jeg kjennskap til og jeg har kjennskap til temaet personalets rolle i barns utelek fra praksis og tidligere arbeidserfaringer.

En ting som er med på å styrke validiteten til dette forskningsprosjektet er at jeg kjente feltet jeg skulle undersøke. Her skriver Bergsland & Jæger (2014, s.80) at nærheten man har til feltet er med på å sikre validitet med tanke på at man kan hindre misforståelser og sikre data man samler inn, og er relevant for de spørsmålene man ønsker å ha svar på. Siden jeg valgte å ta i bruk intervju som innsamlingsmetode kan man regne med at forskningsdeltakerne har svart ut ifra det de tror jeg som forsker ønsket å høre. Dette kunne ha vært annerledes dersom jeg hadde brukt en annen innsamlingsstrategi, som kalles for metodetriangulering. Dette handler om når man bruker ulike metoder som for eksempel intervju og observasjon sammen (Johannessen et al., 2016, s.232).

Generalisering i kvalitativ metode, handler om overførbarhet. Målet er ikke å generalisere de resultatene man finner, men heller gi rike beskrivelser av det man har studert på (Bergsland &

Jæger, 2014, s.80). Siden jeg bare har seks forskningsdeltakere fra samme barnehage, kan ikke resultatene generalisere. Dette er da en svakhet med denne metoden i bacheloroppgaven.

3.7 Etiske retningslinjer

Thagaard (2013) skriver at når man holder på med et forskningsprosjekt er det noen etiske retningslinjer som er viktig å ta hensyn til. Innenfor kvalitative metoder er de etiske dilemmaene en framtrødende plass (Thagaard, 2013, s.23). Videre skriver Thagaard (2013) at ved å gjøre dette har vi respekt for menneskers privatliv, anonymiteten deres og retten de har til å avslå når de ikke lenger vil delta i prosjektet (Thagaard, 2013, s.67). Innenfor metoden intervju er behandling av personopplysninger et viktig aspekt ved forskningsetikken (Bergsland & Jæger, 2014, s.83).

Derfor er informasjonen om forskningsdeltakerne blitt behandlet konfidensielt. Dette går ut på at det forskningsdeltakere sier blir holdt konfidensielt og at identiteten blir anonymisert gjennom hele prosessen. Derfor har forskningsdeltakere fått fiktive navn. Før gjennomførelsen ble det sendt ut et informasjons- og samtykkeskjema til både personalet og foreldrene (se vedlegg 2 s.29-32). På samtykkeskjemaet informerte jeg dem hva min bacheloroppgave handlet om og hva jeg ville undersøke, at det er frivillig å delta og at de kan trekke seg når som helst. Grunnen til at jeg gjorde det er fordi forskningsdeltakerne har et krav på å få kjennskap til hva de takker ja til (Bergsland & Jæger, 2014, s.83).

Når man sender ut et informasjons- og samtykkeskjema til foreldrene kan det jo hende at de hverken har spurt barnet eller at barnet egentlig har lyst til å være med. Derfor ble det sendt ut til alle foreldrene før jeg skulle intervju og personalet ga med beskjed om hvem som fikk være med av foreldrene. Da jeg ankom barnehagen spurte jeg barna om de hadde lyst til å bli intervjuet, og da sa de tre som jeg hadde valgt meg ut ja. Etter de hadde sagt ja så forberedte jeg barnet på hva intervjuet inneholdte slik at barnet kunne forberede seg både på temaet og på situasjonen (Eide & Winger, 2003, s.81). Personalet og foreldrene hadde krysset under på informasjons- og samtykkeskjemaet før intervjuet (Thagaard, 2013, s.26).

5.0 Drøfting av datamaterialet

Jeg vil nå drøfte mitt datamateriale opp mot presentert teori. Spørsmålene fra intervjuguiden vil danne utgangspunktet for drøftingen, med mål om å besvare problemstillingen: *Hvilke tanker har barn og personalet på ei storbarnsavdeling om voksnes involvering i uteleken?* Jeg vil fortsette å benytte meg av fiktive navn for å bevare forskningsdeltakernes anonymitet. Det er viktig å presisere at sitat og utsagn jeg fremstiller er så ordrett og så nært sitert som mulig med tanke på at jeg ikke har brukt lydopptak.

5.1 Personalets praktiske roller i de eldste barns utelek i barnehagen

5.1.1 Veilederen

Veiledning er et begrep som dukker opp når jeg spurte om: *Hvilke leker involverer du deg mest i hos femåringene i uteaktiviteter?*

Maria kommenterte blant annet at:

«De lekene jeg involverer meg mest i sammen med barna ute er alle mine kyllinger, for hvis jeg ser de trenger veiledning til å komme i gang er jeg der»

Laila beskriver at:

«Jeg føler jeg involverer meg mest i regellek, for her er barna mest uenig, og det er her de trenger støtte og det er noen av barna som trenger mer veiledning enn andre».

Ingeborg nevnte at hun involverer seg også i regelleker, spesielt når barna spør om hun vil være med og når hun ser det trengs. Her har forskningsdeltakerne sammenfallende synspunkt med at de involverer seg mest i regelleker, der barn ofte trenger litt veiledning og drahjelp for å komme i gang. De ser an hvordan leken utvikler seg, og veileder der det er nødvendig.

Fasting (2017) skriver at noen barn har behov for mer veiledning i lek enn andre og hvordan man velger å involvere seg er fra situasjon til situasjon (Fasting, 2017, s.57). Dette stemmer også godt imot det Maria belyste om at:

«Det er viktig å involvere seg i barns lek, hvis man ser barn strever å være med, da hjelper jeg barna med å spørre om de får være med».

Her presenterte Laila at:

«Det er viktig å involvere seg i situasjoner der man ser noen er utenfor, der barna trenger veiledning hvis leken stopper opp, derfor er det viktig å være til stede og involvert, for hvis mobbing skjer må vi gripe inn».

Veiledning kan også utdypes ved å se det fra en annen synsvinkel, nemlig det å vise omsorg og tilstedeværelse gjennom å veilede når det trengs. Samt å være der når barna spør slik at den voksne fungerer som et støttende stillas, slik at barna føler seg sett og de voksne kan veilede situasjonen og relasjonen mellom barna positivt. Dette kan også knyttes opp imot det Rammeplanen (2017) skriver at «barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.19).

5.1.2 Tilrettelegging

Et annet begrep mine forskningsdeltakere nevner en del er tilrettelegging, her fremhevet Maria at:

«Det er mye jeg tilrettelegger, der de legger frem hjelpemidler som barna kan bruke for å være kreative, jeg synes det er viktig at man tilrettelegger for aktiviteter for barna, det er ikke alltid nødvendigvis at barna trenger å leke med det. Men de har i iallfall muligheten til det».

Imens Laila beskriver at:

«Jeg tilrettelegger rollelek, regelleker og fysiske og motoriske aktiviteter stort sett. Vi tilrettelegger uteaktivitet så å si hver dag, men dette er alt etter behov. Det vi tilrettelegger for er at barna får litt variasjon der de får være kreative».

Ingeborg fortalte at:

«Jeg tilrettelegger for at alle får leke sammen, gjerne regelleker som alle mine duer og rødt lys. Der jeg liker å tilrettelegge for regelleker, for da får man med seg hele barnegruppen. Vi bruker ofte å tilrettelegge for uteaktivitet for at de skal få leke seg og vi bruker alltid å steppe inn når det trengs».

Dette kan ses igjennom det Öhman (2012) nevner om at man ikke skal tvinge barn til å leke, fordi barn leker fordi de foretrekker det og vil gjøre det. Personalets oppgaver er å gi barna gode miljøer, tilpasse og lage regler og passe på at sikkerheten er ivaretatt, slik at barna kan leke gunstig slik som de selv ønsker det (Öhman, 2012, s.26). Forskningsdeltakerne forteller at de tilrettelegger for både fysisk aktivitet og naturmaterialer de kan bruke i uteleken. Slik at de har det tilgjengelig, men barna selv bestemmer om de vil bruke det eller ikke, som Maria nevnte ovenfor. På denne måten kan barna velge selv hvordan de vil utfolde seg i uteleken, og om de vil ta i bruk alternativene eller bruke sin egen fantasi. Dette kan knyttes opp imot det Rammeplanen (2017) sier om at det er «personalet som skal organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20).

På den andre siden kan for mange alternativ være med på å forstyrre leken, eksempel på dette er at barn kan føle seg tvunget til å leke med alternativene som er tilgjengelig. Derfor må personalet finne en balanse på hvor mye alternativ de tilrettelegger, og understreker at her er det helt opp til barna hva de vil gjøre. Dette kan støttes opp imot det forskerne Pellegrini og Ganda i (Öhman, 2012) sier om at personalet bør heller fungere som et slags følelsesmessig anker som gjennom sitt nærvær forsikrer barna om at de er trygge, og som gjennom sin ikke-verbale kommunikasjon oppmuntrer dem til å utforske sin sammenheng (Öhman, 2012, s.244).

5.1.3 Tilstedeværelse og observasjon

Begrepene tilstedeværende og observerende blir nevnt når mine forskningsdeltakere får spørsmålet: *Hva tenker du om din rolle/ansvar i uterommet?*

Her svarte Maria følgende:

«Jeg mener at alle har et ansvar når de er ute, og at det er viktig at vi voksne må involvere oss og observere. Men når det kommer til min rolle i uterommet, så føler jeg at barna kan komme til meg uansett hva det er for noe. Derfor må jeg gjøre meg tilgjengelig og dette er noe jeg føler jeg bestandig er».

Laila forklarte at:

«Min rolle er alfa omega, en voksen som er på, tilstedeværende og positiv. Videre vil jeg si at min rolle er en tilrettelegger rolle».

Ingeborg fokuserte på at:

«Min rolle er å passe på at alle har det bra og at alle føler seg inkludert».

Ut fra forskningsdeltakerne ser det ut som de også her har et sammenfallende synspunkt. Hvor det å være tilstedeværende og samtidig observere, gjør til at de får med seg hva og hvor de trengs. Ved å kombinere disse to rollene har personalet muligheten til å løse situasjonen raskere, der barnet får støtte, føler seg sett og hørt. Dette kan støttes godt imot det Olaussen (2014) sier om at det å være en pedagog i barnehagen krever at man kan bevege seg mellom ulike posisjoneringer i et raskt tempo, men da er det viktig at leken må få blomstre, men samtidig skjerme den. Derfor er det viktig at personalet er bevisst på sine roller, og at dette er tydelig for barna (Olaussen,2014, s.217- 218).

Dette kan sees i sammenheng med det Hagen & Rystad (2014) og Thorbergson (2012) sier om at hvis barn skal oppfatte personalet som tydelige rollemodeller må de vise seg i ulike roller og fylle mange roller i utetiden. Jeg tolker svarene til Maria, Laila og Ingeborg som at

de er bevisste på sine roller i uteleken. Dette kan også knyttes opp imot det Rammeplanen (2017) skriver om at «personalet skal være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek» og «personalet skal observere, analysere, støtte delta i og berike på barnas premisser» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20-21).

5.2 Barneperspektivet på personalets rolle i uteleken

5.2.1 Medlekende, observerende og lekeleder

Når jeg spør barna om spørsmålet: *Hva bruker de voksne å gjøre når dere er ute?* Får jeg to ganske så like svar, mens det tredje barnet har en litt annen mening rundt dette. Når jeg spør Veronika sier hun at hun ikke helt vet, men ved et litt annerledes formulert oppfølgingsspørsmål: *Når du ser de voksne ute, hvor er de da?*

Da uttrykte hun følgende:

«Ehm, de voksne står og ser på oss eller så er de sammen med oss og leker».

Når Amanda får dette spørsmålet sa hun:

«De voksne er med å leke gjømsel eller sisten, men av og til står de og snakker med hverandre. Men hvis vi trenger hjelp eller når vi roper på dem kommer de til oss. Dette synes jeg er fint».

Imens Lise beskrev noe annet:

«Nei, de voksne de, de står jo bare og ser på oss når vi leker, og de bruke nesten aaldri å leke sammen med oss». Her legger jeg til et oppfølgingsspørsmål, vil du at de voksne skal leke sammen med deg da? «Ja, men vi har heldigvis barn å leke med»

Dette kan forstås via det Öhman (2012) skriver om at personalet balanserer på den skjøre grensen mellom om å bekrefte og si ja, til å bringe uro og forstyrre (Öhman, 2012, s.244). Johnson, Christie og Wardle (2005) i (Öhman, 2012) beskriver fire ulike posisjoner eller roller som personalet kan velge, og de mener at det er like viktig å kunne veksle mellom de enkelte rollene ut ifra hva den aktuelle leksituasjonen krever (Öhman, 2012, s.244). Dette kan ses opp imot det barna svarer på spørsmålet: *Kan du fortelle meg hvilke leker de voksne bruker å ha sammen med dere ute?*

Da fortalte Veronika:

«De voksne bruker å ha alle mine kyllinger kom hjem, og da bruker de å være rev og det liker jeg for da kan de ta oss». Her kommer jeg med et oppfølgingsspørsmål: *Er det andre leker de*

voksne bruker å være med på?

«Ja, de er med på rødt lys og haien kommer».

Her sa Amanda:

«De voksne bruker å ha rødt lys og alle mine kyllinger».

Lise svarte:

«Jeg bruker ikke å leke sammen med de voksne, for jeg har barn å leke med».

Ut ifra svarene til barna kan det forstås som at barna opplever at de voksne er medlekkende og er en lekeleder siden de voksne er aktive i leken.

Et annet spørsmål jeg stilte til barna er: *Nå vil jeg høre om hva liker du best å gjøre sammen med de voksne ute?*

Her fokuserte Veronika på:

«Jeg liker at de voksne er med på leken sammen med oss, spesielt alle mine kyllinger for da kan de vokse være reven og ta barna. Jeg synes det er fint å ha med de voksne for da kan de hjelpe oss hvis vi barna blir uenige. Synes det er gøy å ha med de voksne på sisten for da må alle sammen løpe raskt».

Her kommenterte Amanda at:

«Jeg liker at de voksne er med på rødt lys, alle mine kyllinger, for det er kjekt når de voksne er med på leken».

Lise påpekte at:

«Jeg liker best å leke gjemsel og sisten sammen med de voksne og det er gøy å leke sammen med de voksne».

Dette kan sees fra Vygotsky sitt synspunkt som i (Öhman, 2012) der han sier at lærere skal engasjere seg aktivt i barns lek på en lydhør og smidig måte fordi det er klare fordeler med å støtte og utfordre barn i lek. Ved at personalet tar posisjonen som lekeleder, er hun mer aktiv i leken (Öhman, 2012, s.245). Ut ifra det Veronika sier om at hun liker at de voksne er reven, kan man tolke det som at hun liker at de voksne tar rollen som lekeleder. Dette kan knyttes opp imot det Öhman (2012) sier om at lekelederen kan fungere som berikende og forlenge leken, og gi barna ingredienser til leken eller bringe inn nye ting i den (Öhman, 2012, s.245). På den andre siden kan det oppfatte på den måten at Lise ikke liker at de voksne bare er observatører, men at hun liker best når de voksne er med på leken, men at hun opplever at de voksne står og ser på. Derfor kan personalet se det an, og handle ut ifra hva situasjonen tilsier.

Om de skal bli med på leken, eller la barna leke selv. Da eventuelt være entusiastisk publikum som gir positiv energi til leker deres. Selv om Öhman (2012) skriver at barn liker når personalet er et villig og positivt publikum (Öhman, 2012, s.244).

5.3 Det fysiske miljøets betydning ute i barnehagen

Det fysiske miljøets betydning ute i barnehagen er noe som er relevant innenfor dette prosjektet. Derfor fikk barna og personalet stilt spørsmålet:

Hvor liker du best å være når dere er ute?

Barna fortalte følgende:

«Jeg liker best å være i klatrestativet, fordi da får jeg klatre og leke sammen med de andre barna», uttrykte Veronika.

Lise understrekte også at hun liker best å være i klatrestativet, spesielt på sklia fordi der er det gøy å være.

Her svarte Amanda:

«Jeg liker best å være i skogen for da kan vi lage hus og leke mamma og pappa».

Dette kan utdypes videre gjennom det Fasting (2017) skriver om at barn trenger egne steder i tillegg til de som blir laget til dem av voksne (Fasting, 2017, s.79). Barna nevner mye av det samme, men aktiviteter som hører til forskjellige steder på barnehagens område. Sandkasser og klatrestativ er laget av voksne, men barnas arena for å utvikle den gjennom sin egen fantasi. De har også nevnt skogen som også er på barnehagens område, men urørt, dette området kan bli til hva som helst gjennom barns kreative utforskning og fantasi. Det er her vi kan trekke også inn det Storli (2018) sier om at utformingen av barnehagens betydning er med på barns utvikling, og derfor er det relevant å trekke inn Gibsons teori, om affordances her (Storli, 2018, s.350). Sandkassen og klatrestativet for barna kan føre til andre handlingsmuligheter der de kan bruke fantasien sin til å tenke at det er en båt eller et svømmebasseng.

Videre stilte jeg samme spørsmål til personalet: *Hvor liker du best å være når dere er ute?*

Maria svarte:

«Jeg liker å være i skogen eller i sandkasse, for det er her barna er kreative og finner på masse forskjellig. Der de både holder på med rollelek og bruker kroppen sin. Grunnen til at jeg tror barna liker seg best her er fordi da blir de ikke passet på. Jeg liker dette stedet fordi det er lettere å finne på ting der, og barna kan gjemme seg bort der og utføre sine handlinger»

Laila presenterte:

«Jeg liker å være i sandkassen, fordi det er her barna er kreative. Jeg liker meg her fordi det er for alle, og at man kan tilnærme seg det på så mange ulike måter til barna. jeg ser mange muligheter her for barna, og alle blir inkludert her».

Ingeborg understrekte at:

«Jeg liker å være overalt i uterommet, men hvis jeg må velge en plass er det i sandkassen og klatrestativet. For det er her barna utfolder seg og er kreative. Der de får bygge ting sammen».

Dette kan oppfatte som at personalet fokuserer på plasser hvor barna kan være kreative og bruke kroppen sin, samt hvor de kan leke sammen. Det som er spennende med dette spørsmålet er at både barna og de voksne sier de samme aktivitetene. Dette kan også sees opp imot det Olaussen (2014) sier om at det er viktig å finne gode arenaer for samspill i barnehagen hvor barnehagepersonalet gjør seg tilgjengelig for barna på flere plan, og ikke bare opptrer som tilretteleggere eller kontrollører av leken (Olaussen, 2014, s.212).

Et annet spørsmål personalet får er: *Er det noen leker dere involverer dere mindre i, hvilke?*

Her fortalte Maria:

«Jeg involverer meg mindre inn i lek der jeg ser leken flyter, men jeg bruker alltid å være i nærheten for å se at leken går, også trekker jeg meg tilbake når hun ser det går bra».

Imens Laila sa:

«Jeg involverer meg mindre inn i rolleleken, for det er her leken flyter av seg selv og barna leker bra sammen. Men jeg har bestandig et øre eller observere om det går bra, der jeg er til stede hvis det er noe som skal skje».

Ingeborg uttrykker også at det er rolleleken hun involverer seg mindre inn i, men hun følger alltid med hvis noe skal skje. Hun ser at barna leker fint når de holder på med rollelek. Det er nettopp fordi at leken utarter seg fint, at hun føler hun ikke de trenger å involvere seg.

Derimot når barna blir uenige involverer hun seg, i tilfeller som «ikke du som bestemmer».

Dette kan ses i sammenheng med det Kibsgaard (2018) skriver om at barn alltid vil være i søken etter glede, fryd og spenning (Kibsgaard, 2018, s.354). Derfor er det så viktig at personalet gjør slik som Lillemyr (2011) forteller om at når personalet skal involvere seg må dette skje med forsiktighet, respekt og på barnas premisser. Hvis ikke kan dette medføre at barna blir fratatt leken av pedagogen, noe mine forskningsdeltakere benevner ovenfor (Lillemyr, 2011, s.216).

Dette kan utdypes videre gjennom det Lillemyr (2011) skriver om at lek i pedagogisk virksomhet må innebære at de voksne tar barns lek på alvor. Dette innebærer at barnehagelærere må ha en grundig kjennskap til barns lek og respekt for leken som «barnets verden». Hvis de voksne selv skal gå inn i og delta i barns lek, vil de være avhengig av pedagogens grunnsyn, og ikke minst vil deres grunnleggende oppfatning av barn og lek innvirke på hvordan de vil gå inn i leken (Lillemyr, 2011, s.216).

På den andre siden står de ansatte i et dilemma mellom å ivareta alles ønske om å delta i lek og å respektere at barn trenger å leke i fred uten å bli forstyrret av andre. Fordi deltakelse i lek gir barna muligheter til en god selvfølelse (Kibsgaard, 2018, s.358-359). Derfor er det viktig å ikke ødelegge flyten til barna. Dette kan støttes videre opp imot det Kibsgaard (2018) skriver om at når barn går inn i en lek, trer de inn i en egen verden som gir dem en opplevelse av både lykke og hengivelse. Flyt er noe barnet alltid vil være på søken etter fordi i denne tilstanden opplever barna både glede, spenning og fryd som motiverer til den gode følelsen (Kibsgaard, 2018, s.354).

For å oppsummere drøftingsdelen, ser det ut som at det er tre faktorer som påvirker de enkeltes barns læring. Dette er nevnt igjennom svarene til mine forskningsdeltakere, og det er de voksne, de andre barna og de materielle omgivelsene. Dette kan støttes opp imot det Thorbergesen (2012) belyser om at dette handler om hvordan barna blir møtt, hvilke samtaler, leker og aktiviteter de deltar i og dette er med på å avgjøre hvilke erfaringer og kunnskaper barnet konstruerer. Derfor har miljøet en stor betydning og kan være med å hemme eller fremme barnas evner og muligheter (Thorbergesen, 2012, s.29). Gjennom datamaterialet kommer det frem at de voksne mener det er behov for å involvere seg i lek hvor det er regler, og der det kan oppstå uheldige samspillmønstre. Ut ifra det barna sier kan man tolke det på den måten at de liker at de voksne er med på regelleker og er inspirerende lekepartnere.

6. Avslutning

Jeg har gjennom denne oppgaven sett nærmere på personalets rolle i uteleken. Det har vært utrolig givende å snakke med både personalet og barna om hvilke tanker de har om personalets involvering i uteleken. Det har vært interessant å se på ulike sider av temaet, fordi man får høre barnas tanker, noe som er interessant. Siden omfanget av min forskning ikke er stor nok, er det vanskelig å gi en eksakt konklusjon. Men jeg har derimot fått svar på problemstillingen min igjennom forskningsdeltakernes tanker, fordi deres svar har gitt meg grunnlag til å drøfte og reflektere ut ifra datamaterialet.

Som jeg nevnte innledningsvis står leken sentralt i barnehagehverdagen, og man ser viktigheten av å ha bevisste rollemodeller i barnehagen igjennom det både Thorbergson, Rammeplanen, Olaussen, Fasting, Öhman, Hagen og Rystad sier. I løpet av undersøkelsen viser det seg at personalet er bevisst på sine roller i uteleken. Der de legger vekt på å være til stede, støtte og inspirere barna. Gjennom svarene til barna kommer det frem at barna liker at de voksne er med på regellekene og er inspirerende lekepartnere. Men barna ønsker også rett og slett at de voksne skal ha en mer fremtredende rolle i frileken også. Der de voksne skal være med å leke, ikke bare ha en observerende og støttende rolle. Det at datamateriale viser at de voksne er bevisst i sin rolle i uteleken, er utrolig bra. Det er viktig at hver og en av oss som jobber i barnehage er bevisst på vår rolle. Men avslutningsvis vil jeg si at det noen ganger er lov til å slippe litt opp, gi oss hen til leken, og finne frem barnet i oss.

Dersom jeg skulle forsket mer på temaet om personalets involvering i uteleken. Har jeg villet observert på hvordan personalet oppfører seg sammen med barna i uteleken. Videre har jeg villet observert hva barna har holdt på med og om de hadde invitert de voksne inn i leken, eller om de voksne hadde tatt initiativ til lek. Noe annet jeg kunne ha gjort er å ha gjennomført samtalen med barna utendørs, da rammefaktorene kan være med på å påvirke barnas svar. For å styrke forskningens resultat har jeg kunne intervjuet flere barnehager, barn og voksne. Etter dette arbeidet ser jeg viktigheten med å få frem barnas stemmer og at det ikke er noe problem å intervju barn. Så lenge omgivelsene er trygge nok for dem.

7. Referanseliste

Askland, L. (2011). *Kontakt med barn: innføring i barnehagelærerens arbeid på grunnlag av observasjon*. (2.utg.).

Oslo: Gyldendal Akademisk.

Bergsland, M.D., & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I.M.D. Bergsland & H. Jæger (Red.). *Bacheloroppgaven i barnehagelærer utdanningen*. (s. 51-86).

Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. (6.utg.)

Oslo: Gyldendal Akademisk.

Eide, B.J. & Winger, N. (2003). *Fra barns synsvinkel- intervju med barn – metodiske og etiske refleksjoner*.

Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Fasting, M. L. (2017). *Barns utelek*.

Oslo: Universitetsforlaget.

Hagen, T.L. & Rystad, P. G (2014). Utemiljø som inspirer til barns fysiske aktive lek. I Sæther, M. & Hagen, T. L. (Red.) *Kreativ ute: Barnehagepedagogikk med uterommet som læringsarena*. (s.30-43).

Bergen: Fagbokforlaget.

Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (5.utg.).

Oslo: Abstrakt forlag.

Johannessen, L. E. F, Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*.

Oslo: Universitetsforlaget.

Kibsgaard, S. (2018). Den livsviktige leken. I V. Glaser, I. Størksen, M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen – forskning og praksis*. (2.utg., s. 353- 400).

Bergen: Fagbokforlaget.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen; innhold og oppgaver: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra: <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Kurylowicz, J. (2019, 20.april). Lek er ikke bare for barn! *Barnehage.no*. Kronikk. Hentet fra: <https://www.barnehage.no/kronikk-oslomet/lek-er-ikke-bare-for-barn/133524>

Lillemyr, O.F. (2011). *Lek- opplevelse- læring i barnehage og skole*. (3.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Løkken, G. & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Storli, R. (2018). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. I Moser (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (3.utg., s.345-362). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (4.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Thagaard, T. (2018). *Systematisk og innlevelse. En innføring i kvalitative metode* (5.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Thorbergesen, E. (2012). *Barnehagens uterom*. Oslo: Pedagogisk Forum.

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (3. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk Forum.

8.0 Vedlegg:

8.1: Vedlegg 1: Intervjuguide

Problemstilling: *Hvilke tanker har barn og personalet på ei storbarnsavdeling om personalets involvering i uteleken?*

Bakrunnspørsmål:

Utdanning:

Stilling:

Arbeidserfaring:

Kjønn:

Type barnehage:

Spørsmål til personalet:

1. Hvilke typer leker tilrettelegger du for femåringene i utemiljøet?
  - Hvor ofte vil du si dere tilrettelegger uteaktivitet for de største barna?

2. Hvilke leker involverer du deg mest i hos femåringene i uteaktiviteter?
  - Er det noen leker dere involverer dere mindre i, hvilke?
  - I hvilke situasjoner synes du det er viktig å involvere seg i barns lek/aktivitet ute?
  - Hvilke muligheter og begrensninger ser du med involvering i uteleken?

3. Hva tenker du om din rolle/ansvar i uterommet?
  - Hvilken rolle har du i uterommet
  - Trives du i uterommet?

4. Hvor liker du best å være når dere er ute?
  - Hvorfor liker du akkurat denne plassen?
  - Hva er det med det stedet siden du liker å være der best?

Spørsmål til barna:

1. Hva bruker de voksne å gjøre når dere er ute?
- Er de sammen med dere og leker?

2. Kan du fortelle meg hvilke leker de voksne bruker å ha sammen med dere ute?
- Nå vil jeg høre om hva liker du best å gjøre sammen med de voksne ute?

3. Hvilke leker bruker de voksne å være med på når dere er ute?
- Hva liker du at de voksne leker sammen med deg?

4. Hvor liker du best å være når dere er ute?
- Hvorfor liker du denne plassen?

8. 2 Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Personalets involvering i utelek sett fra personalets og barnehagebarns perspektiv»?

Dette er et spørsmål til deg om du vil at ditt barn deltar i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke/personalets involvering i utelek sett ifra femåringenes og personalets perspektiv.

Problemstillingen er: *Hvilke tanker har barn og personalet på et storbarnsavdeling om personalets involvering i uteleken?* I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om mål for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for ditt barn.

Formål

I denne bacheloren skal jeg samle inn data ved å intervju voksne, og ved å gjennomføre barnesamtaler med femåringer i samme barnehage. Temaet er personalets involvering i uteleken. Det er interessant å få frem perspektiver både fra personalet og fra barna om hvordan de opplever betydningen av personalets involvering i uteleken. Spørsmålene til barna og personalet er sammenfallende, men spørsmålene vil bli tilpasset og forenklet i barneintervjuet med femåringene. Spørsmålene omhandler oppfatninger om hvordan de voksne involverer seg i uteleken, hvor personalet oppholder seg i utetiden, og om hva barna liker å holde på med når de leker i utetiden, og om de liker best om de voksne involverer seg eller ikke.

Jeg velger å føre barneintervju med femåringene fordi de har god kompetanse til å svare for seg og har størst erfaringsgrunnlag.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for ditt barn å delta?

Hvis du velger at ditt barn deltar i prosjektet, innebærer det at barnet ditt skal svare på noen spørsmål som omhandler personalets involvering i uteleken. Dersom barnet ditt deltar i en barneintervjuet, kan du høre om prosjektet på forhånd ved å ta kontakt med meg. Ingen personopplysninger vil fremkomme og data behandles anonymt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Dersom du velger at ditt barn deltar, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg eller ditt barn hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet avsluttes 30.april 2021, og data slettes innen 30.april.2021.

Med vennlig hilsen Silje Naalsund

Prosjektansvarlig
Pål Gerhard Rystad og Kathrine Bjørgen

Student
Silje Naalsund

Samtykkeerklæring til barnets foresatte

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Personalets involvering i utelek sett fra personalets og barnehagebarns perspektiv» samtykker til:

- at mitt barn kan delta i barnesamtaler om personalets involvering i uteleken

Dato: .....

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Personalets involvering i utelek sett fra personalets og barnehagebarns perspektiv»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke/personalets involvering i utelek sett ifra femåringenes og personalets perspektiv. Problemstillingen er: *Hvilke tanker har barn og personalet på ei storbarnsavdeling om personalets involvering i uteleken?* I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om mål for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I denne bacheloren skal jeg samle inn data ved å intervjuv voksne, og ved å gjennomføre barnesamtaler med femåringer i samme barnehage. Temaet er personalets involvering i uteleken. Det er interessant å få frem perspektiver både fra personalet og fra barna om hvordan de opplever betydningen av personalets involvering i uteleken. Spørsmålene til barna og personalet er sammenfallende, men spørsmålene vil bli tilpasset og forenklet i barnesamtalene med femåringene. Spørsmålene omhandler oppfatninger om hvordan de voksne involverer seg i uteleken, hvor personalet oppholder seg i utetiden, og om hva barna liker å holde på med når de leker i utetiden, og om de liker best om de voksne involverer seg eller ikke.

Jeg velger å føre barnesamtaler med femåringene fordi de har god kompetanse til å svare for seg og har størst erfaringsgrunnlag.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du skal svare på noen spørsmål som omhandler personalets involvering i uteleken. Dersom det er ønskelig, kan du høre om prosjektet på forhånd ved å ta kontakt med meg. Ingen personopplysninger vil fremkomme og data behandles anonymt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Dersom du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet avsluttes 30.april 2021, og data slettes innen 30.april.2021.

Med vennlig hilsen Silje Naalsund

Prosjektansvarlig
Pål Gerhard Rystad og Kathrine Bjørgen

Student
Silje Naalsund

Samtykkeerklæring for personal

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Personalets involvering i utelek sett fra personalets og barnehagebarns perspektiv» samtykker til:

- å delta i intervju om personalets involvering i uteleken

Dato: .....

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.